

Συμβούλιο
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Βρυξέλλες, 21 Ιουνίου 2019
(OR. en)

10414/19

SOC 495
EMPL 383
ECOFIN 648
EDUC 326
SAN 309
GENDER 29
ANTIDISCRIM 19

ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας: Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου

Αποδέκτης: Αντιπροσωπίες

Θέμα: Η οικονομία της ευημερίας

- Συνοπτική παρουσίαση του εγγράφου εργασίας του ΟΟΣΑ με τίτλο
«Δημιουργώντας ευκαιρίες για ανθρώπινη ευημερία και οικονομική
ανάπτυξη»

Επισυνάπτεται για τις αντιπροσωπίες η συνοπτική παρουσίαση του ως άνω εγγράφου εργασίας του ΟΟΣΑ.

Το έγγραφο εργασίας παρατίθεται στο έγγρ. 10414/19 ADD 1.

Η οικονομία της ευημερίας

Συνοπτική παρουσίαση του εγγράφου εργασίας του ΟΟΣΑ με τίτλο «Δημιουργώντας ευκαιρίες για ανθρώπινη ευημερία και οικονομική ανάπτυξη»

Η ευημερία εν είδει πυξίδας για την πολιτική

Είναι πλέον κυρίαρχη η αντίληψη ότι οι οικονομικές επιδόσεις και η κοινωνική πρόοδος θα πρέπει να μετρούνται βάσει κριτηρίων «πέραν του ΑΕΠ». Από την άποψη αυτή, αναγνωρίζεται ολοένα και περισσότερο ότι η χρήση του ΑΕΠ ως μοναδικής πυξίδας μας δεν επιτρέπει στους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής να διαμορφώσουν μια επαρκώς λεπτομερή και ακριβή εικόνα των αποτελεσμάτων που έχει η οικονομία για τους πολίτες ή του μακροπρόθεσμου αντικτύπου που έχει η ανάπτυξη στη βιωσιμότητα. Η ΕΕ ήταν μεταξύ των πρώτων θεσμών που αναγνώρισαν τη σημασία που έχει η σχετική συζήτηση.

Ο ΟΟΣΑ είχε εξέχοντα ρόλο στην ανάπτυξη της έννοιας της «πολυδιάστατης ευημερίας» ως εργαλείου για τη διενέργεια έρευνας και μετρήσεων και για τη χάραξη πολιτικής: προς τούτο, χρησιμοποίησε μέσα όπως το *πλαίσιο ευημερίας του ΟΟΣΑ*, το *πλαίσιο του ΟΟΣΑ για μέτρα πολιτικής όσον αφορά την ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς*, την *πρωτοβουλία για καλύτερες συνθήκες ζωής* και την *πρωτοβουλία «Νέες προσεγγίσεις οικονομικών προκλήσεων»*. Υπάρχει αξιοσημείωτη δυνατότητα βελτίωσης των αποφάσεων και αποτελεσμάτων πολιτικής αν βασιστούμε στον πολυδιάστατο χαρακτήρα της ευημερίας. Αν εστιάσουν στα αποτελέσματα που μπορούν να επιτευχθούν στις πολλαπλές διαστάσεις που έχουν σημασία για τους ανθρώπους, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής μπορούν να εντοπίσουν καλύτερα τους τομείς όπου επιτυγχάνονται καλές επιδόσεις, να εντοπίσουν εγκαίρως τις προκλήσεις και τους προβληματικούς τομείς και να θέσουν προτεραιότητες πιο αποτελεσματικά.

Από μια ατζέντα μετρήσεων σε μια ατζέντα δράσης: Η οικονομία της ευημερίας

Ως «οικονομία της ευημερίας» μπορεί να οριστεί μια οικονομία η οποία:

- (i) διευρύνει τις ευκαιρίες που διαθέτουν οι άνθρωποι για ανοδική κοινωνική κινητικότητα και για βελτίωση της ζωής τους στις διαστάσεις που έχουν μεγαλύτερη βαρύτητα γι' αυτούς·
- (ii) διασφαλίζει ότι αυτές οι ευκαιρίες μεταφράζονται σε αποτελέσματα ευημερίας για όλα τα τμήματα του πληθυσμού, μεταξύ άλλων για όσους βρίσκονται χαμηλά στην κλίμακα κατανομής.
- (iii) μειώνει τις ανισότητες· και
- (iv) διασφαλίζει περιβαλλοντική και κοινωνική βιωσιμότητα.

Παρέχοντας στους ανθρώπους ευκαιρίες μεγαλύτερης ευημερίας και βοηθώντας τους να πραγματώσουν αυτές τις ευκαιρίες, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής δεν προωθούν μόνο την ευημερία ως εγγενές αγαθό, αλλά και επενδύουν στις δυνατότητες των ανθρώπων ως τη βασική κινητήρια δύναμη για μακροπρόθεσμη οικονομική ανάπτυξη, ανθεκτικότητα και σταθερότητα της κοινωνίας. Ομοίως, μεριμνώντας για τη βιωσιμότητα της ευημερίας διαχρονικά, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής μπορούν να μεγιστοποιήσουν τη δυναμική για μακροπρόθεσμη οικονομική ανάπτυξη και να προστατεύσουν καλύτερα τις οικονομίες τους από δυσμενείς κλυδωνισμούς. Και στις δύο περιπτώσεις, η «οικονομία της ευημερίας» επιδιώκει να δημιουργήσει και να διατηρήσει έναν «ενάρετο κύκλο» και τα δύο στοιχεία του οποίου –η βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη και η ευημερία– θα λειτουργούν από κοινού προς όφελος των ανθρώπων και της κοινωνίας.

Πώς οικοδομούνται οικονομίες ευημερίας;

Το παρόν έγγραφο επιδιώκει να παραθέσει τρόπους με τους οποίους μια χώρα μπορεί να οικοδομήσει οικονομία ευημερίας και να προσδιορίσει τον ρόλο που μπορούν να έχουν οι πολιτικές στην επίτευξη αυτού του στόχου. Αναλύει πολλούς σημαντικούς διαύλους μέσω των οποίων η οικονομική ανάπτυξη και η ευημερία αλληλοϋποστηρίζονται και αλληλοενισχύονται, εστιάζοντας σε σειρά τομέων πολιτικής που είναι αναγκαίοι τόσο για την ευημερία όσο και για την οικονομική ανάπτυξη: (i) εκπαίδευση και κατάρτιση· (ii) υγειονομική περίθαλψη· (iii) κοινωνική προστασία και αναδιανομή· και (iv) ισότητα των φύλων.

Κατά πρώτον, στο παρόν έγγραφο υποστηρίζεται ότι η επένδυση στην ευημερία των ανθρώπων θέτει τις βάσεις για ισχυρότερη και πιο βιώσιμη μακροπρόθεσμη οικονομική ανάπτυξη. Ειδικότερα, η διεύρυνση των ευκαιριών για πρόσβαση σε εκπαίδευση και υγειονομική περίθαλψη υψηλής ποιότητας και η προώθηση συστημάτων κοινωνικής προστασίας χωρίς αποκλεισμούς που ευνοούν την ανθεκτικότητα και την κοινωνική κινητικότητα, φαίνεται ότι συνιστούν ισχυρούς μοχλούς για την ενεργοποίηση του ενάρετου κύκλου που χαρακτηρίζει την «οικονομία της ευημερίας». Κατά δεύτερον, στο έγγραφο διατυπώνεται η άποψη ότι, προκειμένου να αποδώσουν στο μέγιστο των δυνατοτήτων τους, οι επενδύσεις αυτές θα πρέπει να μεταφράζονται σε καλύτερα αποτελέσματα για την ευημερία κάθε πληθυσμιακής ομάδας. Έτσι, επισημαίνεται ότι είναι σημαντικό να εξαλειφθεί η ανισότητα μεταξύ των φύλων κατά την πρόσβαση σε ποιοτικές θέσεις εργασίας.

Εκπαίδευση

Τα οφέλη μιας καλύτερης και μεγαλύτερης διάρκειας *εκπαίδευσης* υπερβαίνουν την επίδραση που έχουν στην αύξηση του ΑΕΠ και καλύπτουν πολλές άλλες διαστάσεις τις ευημερίας. Για παράδειγμα, **στις χώρες του ΟΟΣΑ, οι άνθρωποι με υψηλό μορφωτικό επίπεδο ζουν κατά μέσο όρο περίπου 6 χρόνια περισσότερο σε σχέση με όσους έχουν χαμηλότερο μορφωτικό επίπεδο.** Απολαμβάνουν υψηλότερα ποσοστά απασχόλησης, λιγότερη ανασφάλεια στην αγορά εργασίας και μικρότερη εργασιακή καταπόνηση, αν και ο αντίκτυπος που έχει η εκπαίδευση μεγαλύτερης διάρκειας στην εξισορρόπηση επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής ενδέχεται να είναι αρνητικός. Σύμφωνα με προσπάθειες που έχουν γίνει για να ποσοτικοποιηθεί ο συνολικός καθαρός αντίκτυπος της εκπαίδευσης στην ευημερία φαίνεται ότι **το αντίκρισμα της εκπαίδευσης τουλάχιστον διπλασιάζεται όταν λαμβάνονται υπόψη τα οφέλη για την υγεία και την απασχόληση.**

Οι κατάλληλες πολιτικές μπορούν να βελτιώσουν την ευημερία και να αυξήσουν τις οικονομικές επιδόσεις μέσω της διεύρυνσης της πρόσβασης σε εκπαίδευση υψηλής ποιότητας για όλες τις πληθυσμιακές ομάδες. Μεταξύ των στοιχείων που συμβάλλουν σημαντικά προς αυτή την κατεύθυνση είναι ο υψηλότερος βαθμός συμμετοχής στην προσχολική εκπαίδευση, η μεγαλύτερη αυτονομία σχολείων και πανεπιστημίων, ο χαμηλότερος συντελεστής μαθητών προς καθηγητές, οι μικρότερες διαφορές (και ευκολότερη πρόσβαση) μεταξύ πανεπιστημιακής και επαγγελματικής εκπαίδευσης και λιγότερα εμπόδια για τη χρηματοδότηση σπουδαστών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Η μείωση των ανισοτήτων στην πρόσβαση και σε ευκαιρίες στο σχολείο είναι αναγκαία αν θέλουμε καλύτερες εκπαιδευτικές επιδόσεις, δεδομένου ότι σε χώρες με υψηλά επίπεδα ανισοτήτων στην εκπαίδευση και στις δεξιότητες καταγράφονται επίσης χαμηλότερες μέσες εκπαιδευτικές επιδόσεις. Ομοίως, το πεδίο εφαρμογής, η στόχευση και η αποδοτικότητα της κατάρτισης και της δια βίου μάθησης θα μπορούσαν να βελτιωθούν σημαντικά. **Κάθε χρόνο, μόλις το 40% των ενηλίκων στις χώρες του ΟΟΣΑ συμμετέχουν στην εκπαίδευση ενηλίκων**· μάλιστα, ορισμένες ομάδες – ιδίως όσοι έχουν χαμηλότερο επίπεδο εκπαίδευσης– έχουν ακόμη λιγότερες πιθανότητες να συμμετέχουν σε δραστηριότητες εκπαίδευσης ενηλίκων.

Υγειονομική περίθαλψη

Η υγεία συνιστά θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα και κομβικό παράγοντα που συντελεί στην ευημερία. Από τη θετική πλευρά, η καλύτερη κατάσταση της υγείας συμβάλλει σε μεγαλύτερη οικονομική ανάπτυξη μέσω μεγαλύτερης επένδυσης στην εκπαίδευση, βελτιωμένης συμμετοχής στην αγορά εργασίας και μεγαλύτερων αποταμιεύσεων. Από την αρνητική πλευρά, η κακή κατάσταση της υγείας επιφέρει σημαντική οικονομική επιβάρυνση στην κοινωνία και στα δημόσια οικονομικά, πέραν των ανθρώπινων απωλειών. Για παράδειγμα, **το συνολικό κόστος της κακής ψυχικής υγείας υπολογίζεται ότι υπερβαίνει το 4% του ΑΕΠ – ή αλλιώς τα 600 δισ. ευρώ– και στις 28 χώρες της ΕΕ. Κάθε χρόνο περίπου 550 000 μέλη του ενεργού πληθυσμού στην ΕΕ πεθαίνουν πρόωρα από μη μεταδοτικές ασθένειες, ανεβάζοντας σε 3,4 εκατ. έτη ζωής και σε 115 δισ. ευρώ το οικονομικό δυναμικό που χάνεται ετησίως.** Ο αντίκτυπος της κατάστασης της υγείας σε άλλες διαστάσεις της ευημερίας υπερβαίνει κατά πολύ τις επιπτώσεις της στην αύξηση του ΑΕΠ. Σημείο εκκίνησης είναι η εκπαίδευση, καθώς η μεγαλύτερη μακροζωία αυξάνει την απόδοση της επένδυσης στην εκπαίδευση κατά τη διάρκεια μιας ανθρώπινης ζωής, ενώ η κακή υγεία μειώνει την ανάπτυξη των γνωστικών ικανοτήτων και τις εκπαιδευτικές επιδόσεις των παιδιών. Η υγεία καθορίζει επίσης σε σημαντικό βαθμό την εργασιακή και υποκειμενική ευημερία.

Η χάραξη πολιτικής μπορεί να προαγάγει την ευημερία και να αυξήσει τις οικονομικές επιδόσεις εξασφαλίζοντας την πρόσβαση όλων των τμημάτων του πληθυσμού σε υγειονομική περίθαλψη υψηλής ποιότητας. Σημαντικό μοχλό δράσης αποτελούν οι πολιτικές για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των συστημάτων υγειονομικής περίθαλψης, ιδίως μέσω της διεύρυνσης του φάσματος των αγαθών και των υπηρεσιών που καλύπτονται από τη βασική υγειονομική περίθαλψη. **Τα προληπτικά μέτρα και τα υψηλά επίπεδα προστασίας της υγείας συνιστούν ουσιαστική επένδυση, διότι συχνά είναι οικονομικά αποδοτικότερα** από την εκ των υστέρων αντιμετώπιση των συναφών προβλημάτων υγείας. **Πολιτική προτεραιότητα θα πρέπει επίσης να δοθεί στα μέτρα για τη βελτίωση της ψυχικής υγείας, όπως η ανάπτυξη πιο συστηματικών διαγνωστικών και υποστηρικτικών προγραμμάτων (ιδίως στο σχολείο και κατά την εγκυμοσύνη και την περιγεννητική περίοδο), η προώθηση της μη διακριτικής μεταχείρισης στην εργασία και η μείωση του άγχους στον χώρο εργασίας.** Ομοίως, σύμφωνα με **μελέτη που κάλυπτε 36 χώρες του ΟΟΣΑ, της ΕΕ των 28 και της G20, οι απευθυνόμενες στο σύνολο του πληθυσμού στρατηγικές επικοινωνίας και παρεμβάσεις πολιτικής για τη βελτίωση της διατροφής και την αύξηση της σωματικής άσκησης θα μπορούσαν να συμβάλουν στην εξοικονόμηση 58 δισ. ευρώ στο σύνολο των προϋπολογισμών για την υγεία ως το 2050.** Η μείωση των ανισοτήτων στην πρόσβαση είναι επίσης σημαντική για την επιδίωξη καλύτερων αποτελεσμάτων στον τομέα της υγείας, δεδομένου ότι το ποσοστό των ατόμων με κακή κατάσταση υγείας επιβαρύνει σημαντικά τους βασικούς δείκτες υγείας. Επιπλέον, οι ανισότητες στον τομέα της υγείας διαστρωματώνονται συχνά με βάση οικονομικά, εκπαιδευτικά ή επαγγελματικά κριτήρια. Για παράδειγμα, **το ποσοστό μη καλυπτόμενων αναγκών περίθαλψης είναι σημαντικά υψηλότερο στις ομάδες χαμηλού εισοδήματος.**

Κοινωνική προστασία και αναδιανομή

*Η κοινωνική προστασία και η αναδιανομή επηρεάζουν την ευημερία και την οικονομική ανάπτυξη μέσω δύο βασικών μηχανισμών. Πρώτα απ' όλα, οι κοινωνικές παροχές προστατεύουν τους ανθρώπους από την οικονομική αστάθεια και τους βοηθούν να ανακάμψουν ταχύτερα από δυσμενείς κλυδωνισμούς. Δεύτερον, μπορούν να αποτρέψουν τη μετατροπή της ανισότητας των σημερινών αποτελεσμάτων σε ανισότητα ευκαιριών για την επόμενη γενιά, ιδίως στους τομείς της υγείας, της εκπαίδευσης και της αγοράς εργασίας. Με τον τρόπο αυτό, **η κοινωνική προστασία συμβάλλει στην αύξηση της κοινωνικοοικονομικής ανθεκτικότητας, προωθεί τις επενδύσεις σε υλικό και ανθρώπινο κεφάλαιο και αυξάνει την οικονομική ανάπτυξη.** Σύμφωνα με πρόσφατες έρευνες του ΟΟΣΑ, τα συστήματα κοινωνικής προστασίας και αναδιανομής με λιγότερους αποκλεισμούς ενδέχεται να συνδέονται με μεγαλύτερη αύξηση του ΑΕΠ, ενώ αντιθέτως οι μεγαλύτερες εισοδηματικές ανισότητες είναι τροχοπέδη για τις οικονομικές επιδόσεις. Ο αντίκτυπος που έχουν η κοινωνική προστασία και η αναδιανομή στην ευημερία δεν περιορίζεται, ωστόσο, στις επιπτώσεις τους στο εισόδημα. Υπάρχουν στοιχεία που αποδεικνύουν ότι η κοινωνική προστασία και η εν μέρει αναδιανομή του εισοδήματος συνδέονται με μεγαλύτερη υποκειμενική ευημερία.*

*Η χάραξη πολιτικής μπορεί να προαγάγει την ευημερία και να αυξήσει τις οικονομικές επιδόσεις προωθώντας συστήματα κοινωνικής προστασίας χωρίς αποκλεισμούς και μειώνοντας τις ανισότητες ως προς τις ευκαιρίες και τα αποτελέσματα. Στη νέα στρατηγική του ΟΟΣΑ για την απασχόληση υπογραμμίζεται ότι ένα **καλοσχεδιασμένο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης και πρόνοιας –εφόσον συνδυαστεί με ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας και με πολιτικές για την προώθηση της ζήτησης εργασίας– μπορεί να αποφέρει ταυτόχρονα πολύ καλά αποτελέσματα τόσο ως προς την προστασία των ατόμων όσο και στην αγορά εργασίας.** Ο αντίκτυπος μπορεί να είναι σημαντικός, ιδίως σε οικογένειες της μεσαίας τάξης που αντιμετωπίζουν μεγαλύτερους κινδύνους καθοδικής κινητικότητας. **Οι χώρες του ΟΟΣΑ που δαπανούν περισσότερο σε ενεργητικά προγράμματα για την αγορά εργασίας τείνουν να έχουν χαμηλότερο ποσοστό νοικοκυριών μεσαίου εισοδήματος που μετακινούνται προς τα κάτω στην κλίμακα κατανομής του εισοδήματος.** Για τη στήριξη των στόχων αυτών, πολλές χώρες θα μπορούσαν να καταστήσουν το σύστημα φορολόγησης εισοδήματος πιο προοδευτικό, ιδίως όσον αφορά τα υψηλά εισοδήματα, και πιο δίκαιο για τη μεσαία τάξη.*

Ισότητα των φύλων

Η προώθηση της *ισότητας των φύλων*, εκτός από την εγγενή αξία της, ωφελεί τις κοινωνίες και τις οικονομίες με διάφορους τρόπους. **Η αύξηση της απασχόλησης και των ωρών εργασίας των γυναικών θα οδηγήσει σε μεγαλύτερη παραγωγικότητα και αύξηση του ΑΕΠ.** Μπορεί επίσης να μειώσει τις εισοδηματικές ανισότητες, να στηρίξει τα εισοδήματα των νοικοκυριών όταν υπάρχει οικονομική ύφεση και να εδραιώσει τη θέση της μεσαίας τάξης. **Σε επίπεδο ΕΕ, η βελτίωση της ισότητας των φύλων θα μπορούσε να οδηγήσει σε αύξηση του συνολικού ΑΕΠ έως και κατά 9,6% ως το 2050.** Οι τρέχουσες τάσεις όσον αφορά το προσδόκιμο ζωής και τα ποσοστά γονιμότητας ενισχύουν την επιχειρηματολογία υπέρ της αύξησης της συμμετοχής των γυναικών στο εργατικό δυναμικό. Εξάλλου, παρά την αύξηση των ποσοστών συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας, οι ανισότητες μεταξύ των φύλων όσον αφορά την πρόσβαση σε ποιοτικές θέσεις εργασίας παραμένουν σημαντικές. Οι εργαζόμενες γυναίκες έχουν περισσότερες πιθανότητες να εργάζονται με καθεστώς μερικής απασχόλησης, με χαμηλότερη αμοιβή και σε λιγότερο επικερδείς τομείς.

Η χάραξη πολιτικής μπορεί να προαγάγει την ευημερία και να αυξήσει τις οικονομικές επιδόσεις, συμβάλλοντας στη μείωση του χάσματος που υπάρχει στην πρόσβαση των φύλων σε ποιοτικές θέσεις εργασίας. Προς τούτο απαιτείται να αντιμετωπιστούν οι ανισότητες μεταξύ των φύλων όχι μόνο στην αγορά εργασίας, αλλά και στην εκπαίδευση και τη μη αμειβόμενη εργασία φροντίδας. **Τα θέματα φύλου συνδέονται άρρηκτα με πολιτικές φιλικές προς την οικογένεια – για την αμειβόμενη άδεια, τη στήριξη της φροντίδας και τις ευέλικτες ρυθμίσεις στο χώρο εργασίας–** που βοηθούν τόσο τους άνδρες όσο και τις γυναίκες να πετυχαίνουν καλύτερη ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής και μεγαλύτερη ευημερία. Οι πολιτικές που συνδυάζουν την επαγγελματική με την οικογενειακή ζωή, ιδίως μέσω ποιοτικών υπηρεσιών προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας, μπορούν να εξασφαλίσουν ισότιμους όρους ανταγωνισμού, καθώς αντισταθμίζουν τα μειονεκτήματα στο σπίτι, επιτρέπουν στις γυναίκες να προοδεύσουν στην επαγγελματική τους σταδιοδρομία και εμποδίζουν τη μεταβίβαση των μειονεκτημάτων στα παιδιά. Ειδικότερα, **η βελτίωση της πρόσβασης των παιδιών σε ποιοτικά προγράμματα φροντίδας και προσχολικής εκπαίδευσης είναι ουσιαστικής σημασίας για την ισότητα των φύλων, αλλά και για να έχουν τα παιδιά το καλύτερο δυνατό ξεκίνημα στη ζωή.** Είναι επίσης αναγκαίο να καταβληθούν περαιτέρω προσπάθειες για την καταπολέμηση της βίας εις βάρος των γυναικών. Σε ολόκληρη την ΕΕ, **μόλις το 14% των γυναικών που αναφέρουν ότι έχουν υποστεί βία από τον σύντροφό τους δηλώνουν ότι έχουν αναφέρει στην αστυνομία** το πιο σοβαρό περιστατικό.

Μια στρατηγική ευημερίας για την ΕΕ

Συνολικά, σύμφωνα με τα στοιχεία που παρουσιάζονται στο παρόν έγγραφο, η ευημερία δεν συνιστά πλέον απλώς ένα ενδιαφέρον αλλά δευτερεύον θέμα. Αντιθέτως, θα πρέπει να έχει πιο κεντρική θέση στη διαδικασία λήψης οικονομικών αποφάσεων, πράγμα που έχει σημαντικές συνέπειες στην πολιτική:

- **Θα πρέπει να επανακαθοριστούν οι προτεραιότητες στον τομέα των επενδύσεων, προκειμένου να λαμβάνονται υπόψη οι δεσμοί ανάμεσα στα αποτελέσματα στον τομέα της ευημερίας και στη μακροπρόθεσμη οικονομική ανάπτυξη, ώστε να διατηρηθεί ο ενάρετος κύκλος που χαρακτηρίζει την «οικονομία της ευημερίας».**
- **Τα αποτελέσματα των πολιτικών πρέπει να αξιολογούνται δεόντως ώστε να ελαχιστοποιούνται οι αρνητικές επιπτώσεις τους στην ευημερία και τη μακροπρόθεσμη ανάπτυξη, ιδίως στο πλαίσιο της δημοσιονομικής προσαρμογής.**
- **Οι ανισότητες των αποτελεσμάτων στον τομέα της ευημερίας θα πρέπει να αποτελούν βασικό αντικείμενο προβληματισμού για την χάραξη πολιτικής. Για να αντιμετωπιστούν, απαιτείται συνεκτική και ολοκληρωμένη προσέγγιση που κινητοποιεί το σύνολο της διοίκησης, δεδομένου ότι οι ανισότητες συσχετίζονται συνήθως μεταξύ τους μέσω διαφόρων διαστάσεων και συνδέονται με ένα φάσμα πολιτικών.**
- **Η δημιουργία μιας οικονομίας ευημερίας δεν είναι αποκλειστικό καθήκον των κυβερνήσεων. Ο ιδιωτικός τομέας μπορεί επίσης να συμβάλει με διαφορετικούς τρόπους στην επίτευξη του εν λόγω στόχου. Η δημιουργία αποτελεσματικών συμπράξεων δημόσιου/ιδιωτικού τομέα για την προώθηση της ευημερίας και την κινητοποίηση ιδιωτικών κεφαλαίων για επενδύσεις κοινωνικού χαρακτήρα είναι ένας καινοτόμος τρόπος για να καλυφθούν οι προκλήσεις χρηματοδότησης.**

Σε επόμενο στάδιο, θα μπορούσαν να αναπτυχθούν περαιτέρω οι συστάσεις πολιτικής που παρουσιάζονται στο παρόν έγγραφο εργασίας, με στόχο να διαμορφωθεί μια προσανατολισμένη στη δράση *στρατηγική ευημερίας και βιωσιμότητας για την ΕΕ*.